

MAGDALENA GOMUŁKA

Obchody rocznicy 100-lecia powstań śląskich w bibliotekach publicznych województwa śląskiego

Rok 2019 decyzją Sejmiku Województwa Śląskiego został uchwalony *Rokiem Stulecia Wybuchu I Powstania Śląskiego*. W organizacji obchodów 100-lecia powstań śląskich wzięły udział władze samorządowe szczebla administracyjnego, instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe. Aktywnie w wydarzenia jubileuszowe, ale też edukacyjne i promocyjne, włączyła się większość bibliotek publicznych województwa śląskiego. W 47 placówkach organizowane były wystawy, spotkania autorskie, prelekcje i wykłady, lekcje biblioteczne, koncerty, spacer historyczne oraz konkursy.

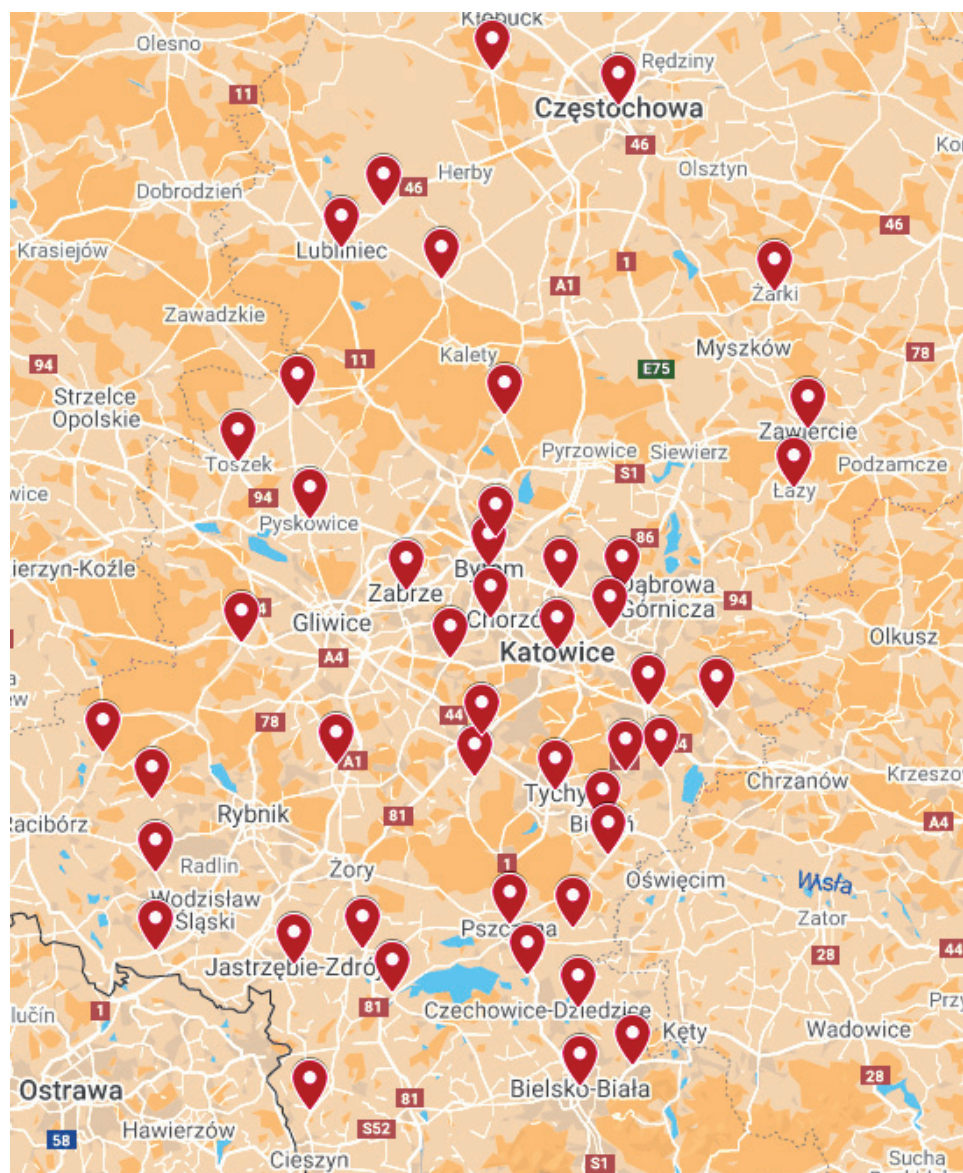
Wiele wydarzeń zostało zrealizowanych we współpracy ze starostwem, urzędem gminy, ośrodkami kultury, szkołami podstawowymi, lokalnymi stowarzyszeniami oraz mieszkańcami. Należy jednak podkreślić, że część z nich było inicjatywą samych bibliotekarzy, którzy zabiegali o wypożyczenie wystaw oraz poszukiwali partnerów i sponsorów.

Mapa bibliotek publicznych organizujących wydarzenia upamiętniające I powstanie śląskie znajduje się na stronie 220.

Wystawy

Najczęstszą formą promocji rocznicy wybuchu powstania śląskiego w bibliotekach była organizacja wystaw edukacyjnych. 28 bibliotek publicznych miejskich, miejsko-gminnych i gminnych, znajdujących się pod opieką merytoryczną Biblioteki Śląskiej, prezentowało ekspozycje opracowane przez instytucje naukowe, stowarzyszenia lokalne oraz samych bibliotekarzy.

Mapa bibliotek publicznych
organizujących wydarzenia upamiętniające I powstanie śląskie

Źródło: opracowanie własne

Tabela na następnych trzech stronach zawiera zestawienie informacji o tytułach, formie, treści oraz autorach wystaw prezentowanych w bibliotekach publicznych uporządkowanych według podziału administracyjnego.

Wystawy w bibliotekach publicznych woj. śląskiego

Nazwa biblioteki	Tytuł wystawy	Forma wystawy	Treść / zawartość wystawy	Autor wystawy
MIEJSKIE BIBLIOTEKI PUBLICZNE				
Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Będzinie	<i>Pierwsze Powstanie Śląskie</i>	Zestaw gablot	I powstanie śląskie, publikacje ze zbiorów biblioteki	Violetta Urban, Sylwia Wiktorowicz, MiPBP w Będzinie
Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej	<i>Pamięć o powstaniach śląskich w XX wieku. Uczestnicy – Pomniki – Rocznice</i>	13 roll-upów	Historia powstań śląskich oraz regionu w XX wieku wraz z komentarzem	Archiwum Państwowe w Katowicach
Miejskie Centrum Kultury. Biblioteka Miejska w Imielinie	<i>Polska rzeźbiona orłami</i>	53 orły	Upamiętnienie najważniejszych wydarzeń w historii Polski	Bogusław Niedźwiecki
Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie	<i>Rok 1919 na Górnym Śląsku</i>	9 plansz	Sytuacja polityczna na Górnym Śląsku w 1919 r.	Zbigniew Gołasz, Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach
Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach	<i>Śląsk – Droga do Niepodległej</i>	25 plansz	Historia powstań i plebiscytu	Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach
	<i>Do Polski Śląsk nasz powraca, bo go Polskie serce wzywa</i>	8 plansz ze zdjęciami, wycinkami z gazet, fragmentami książek, wierszy, obwieszczeń, kopie zdjęć sztandarów	I, II i III powstanie śląskie	Dział Plastyczny i pracownicy Filii nr 25 MBP w Katowicach
Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Lublińcu	<i>Sfrunął na Śląsk orzeł biały</i>	20 plansz	Przebieg powstania i plebiscytu	Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach
Miejska Biblioteka Publiczna w Miasteczku Śląskim	<i>Powstania śląskie</i>	15 plansz ze zdjęciami	Fotografie i pamiątki dokumentujące przebieg I, II i III powstania śląskiego na terenie Miasteczka Śląskiego	Bibliotekarze MBP, mieszkańcy
Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie	<i>Mikołów małe miasto, wielka historia</i>	6 roll-upów	Przebieg walk podczas I powstania śląskiego	Bożena Holeczek, Anna Wojtkowska-Witala, MBP w Mikołowie
Miejska Biblioteka Publiczna w Mysłowicach	<i>Śląsk – Droga do Niepodległej</i>	25 plansz	Historia powstań i plebiscytu	Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach
	<i>Gramy w Powstanie</i>	12 plansz z kartami pracy	Gra o historii trzech powstań śląskich	Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach
Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich	<i>Twarze powstańców</i>	30 plansz z prywatnymi zdjęciami uczestników	Sylwetki uczestników powstańców w prywatnych zdjęciach ich rodzin	Fundacja Ślązacy.pl

Nazwa biblioteki	Tytuł wystawy	Forma wystawy	Treść / zawartość wystawy	Autor wystawy
MIEJSKIE BIBLIOTEKI PUBLICZNE – cd.				
Biblioteka Publiczna Miasta Pszów	<i>Historia I powstania śląskiego</i>	Książki i materiały ze zbiorów bibliotecznych i od czytelników	Tematyka I powstania śląskiego	Pracownicy BPM Pszów
Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej	<i>Barwy Śląska</i>	Obrazy Stanisława Gerarda Trefonia oraz innych malarzy intuicyjnych	Pejzaże Śląska	Stowarzyszenie Barwy Śląska oraz Kolekcję „Barwy Śląska” Stanisława Gerarda Trefonia
Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach Śląskich	<i>Sfrunął na Śląsk orzeł biały</i>	20 plasz	Powstania i plebiscyt	Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach
Miejska Biblioteka Publiczna w Sosnowcu	<i>100-lecie I Powstania Śląskiego</i>	20 fotoram z 180 kartami pocztowymi, znaczkami, monetami okolicznościowymi	Eksponaty prezentowały tematykę powstania śląskiego	Zagłębiowska Mediateka, Polski Związek Filatelistyczny – Okręg Śląsko-Dąbrowski – Oddział Sosnowiec, Pałac Schoena Muzeum w Sosnowcu, Urząd Miasta Sosnowiec
Miejska Biblioteka Publiczna w Świętochłowicach	<i>Sfrunął na Śląsk orzeł biały</i>	20 plasz	Powstania i plebiscyt	Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach
Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach	<i>Zaczęło się w Tychach</i>	Książki, czasopisma ze zbiorów MBP	Zbiory biblioteczne na temat powstań śląskich	MBP w Tychach
Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Zawierciu	<i>Zagłębie Dąbrowskie wobec I powstania śląskiego</i>	6 plasz i katalog	Pomoc Zagłębia w czasie powstań śląskich	Instytut Zagłębia Dąbrowskiego, Pałac Schoena Muzeum w Sosnowcu
MIEJSKO-GMINNE BIBLIOTEKI PUBLICZNE				
Biblioteka Publiczna Gminy Łazy	<i>Rok 1919 na Górnym Śląsku</i>	9 plasz	Sytuacja polityczna na Górnym Śląsku w 1919 roku	IPN w Katowicach, Autor scenariusza: Zbigniew Gołasz. Opracowanie graficzne: Bogusław Nikonowicz.
Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie	<i>100-lecie powstań śląskich na ziemi pszczyńskiej</i>	18 plasz	Przebieg trzech powstań śląskich	Marian Małecki, Barbara Sopot-Zembok, Stanisław Janosz, Joanna Szczepańczyk, Teresa Musik, Adam Spyrzak
Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Sośnicowicach	Wystawa figurek żołnierzyków i reprodukcji plakatów	Figurki i reprodukcje plakatów	Stroje i umundurowanie żołnierzy i plakaty z okresu plebiscytu	Grzegorz Kamiński

Nazwa biblioteki	Tytuł wystawy	Forma wystawy	Treść / zawartość wystawy	Autor wystawy
GMINNE BIBLIOTEKI PUBLICZNE				
Gminna Biblioteka Publiczna w Bestwinie	<i>Rok 2019 – rokiem Powstań Śląskich</i>	2 plansze historyczne oraz 4 gabloty ze zbiorami GBP	Historia powstań śląskich	Maria Halama, GBP w Bestwinie
Gminna Biblioteka Publiczna w Bojszowach	<i>Robert Oszek (1896–1938) – żołnierz Niepodległej</i>	9 paneli	Życie Roberta Oszka	Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach
Gminna Biblioteka Publiczna w Kozach	<i>Droga do niepodległości mieszkańców powiatu bielskiego</i>	12 plansz	Przebieg walk i udział mieszkańców z 12 miejscowości powiatu bielskiego	Biblioteki powiatu bielskiego; starostwo bielskie (wsparcie finansowe)
Gminna Biblioteka Publiczna w Lyskach	<i>Dawne Lyski</i>	Plansze z 230 fotografiami podzielonymi tematycznie: szkolnictwo, powstańcy, budynki, grupy zawodowe	Dawne obiekty, budynki i mieszkańców Lysek i okolic z lat 1890–1944 w fotografiach	Marian Ociepa (współautor); koło pasjonatów historii lokalnej, Grzegorz Gryt (wójt Gminy Lyski i współorganizator wystawy)
Gminna Biblioteka Publiczna w Miedźnej z siedzibą w Grzawie	<i>Dziedzictwo kulturowe regionu i osoby zasłużone dla Grzawy</i>	Plansze ze zdjęciami bohaterów i kserokopiami dokumentów, oryginalne dokumenty, odznaczenia, pieniądze	Sylwetki osób zasłużonych w miejscowości Grzawa	GBP w Miedźnej z/s w Grzawie
Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy	<i>Śląskie kobiety – polskie twierdze</i>	Plansze prezentowane w Gminnym Centrum Kultury w Nędzy	Sylwetki 40 kobiet, zapomnianych bohaterek czasów walki o polską tożsamość narodową Śląska	dr Joanna Banik, Marek Krajewski; Fundacja Polskie Dziedzictwo Śląska;
Gminna Biblioteka Publiczna w Pawłowicach Śląskich	<i>Nasi Przodkowie w Powstaniach Śląskich</i>	10 plansz, 2 sztandary i mundury, ponad 70 pamiątek	Pamiętki związane z uczestnikami powstań; zebrane przez mieszkańców, m.in. fotografie, elementy umundurowania, odznaczenia wojskowe oraz dokumenty	GBP w Pawłowicach Śląskich; Klub Miłośników Historii, mieszkańcy Pawłowic
Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna we Wręczycy Wielkiej	<i>Udział częstochowian w Powstaniach Śląskich</i>	15 antyram z fotografiami	Udział częstochowian w powstaniach śląskich oraz ważne miejsca w Częstochowie, ponadto prelekcja Juliusza Sętowskiego	Regionalny Ośrodek Kultury w Częstochowie we współpracy z Muzeum Częstochowskim

Źródło: opracowanie własne

W śląskich bibliotekach publicznych prezentowano wystawy opracowane przez instytucje naukowe, muzea, fundacje, stowarzyszenia oraz badaczy regionalnych, jak: Archiwum Państwowe w Katowicach, Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach, Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach, Muzeum Częstochowskie, Fundacja Polskie Dziedzictwo Śląska, Fundacja Ślązacy.pl, Stowarzyszenia Barwy Śląska oraz Regionalny Ośrodek Kultury w Częstochowie. Najwięcej bibliotek publicznych nawiązało współpracę z Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach. Wypożyczyły one dwie wystawy przybliżające historię powstań i plebiscytu zatytułowane: *Śląsk – droga do Niepodległej* oraz *Sfrunął na Śląsk orzeł biały*. Wystawy te były eksponowane w Miejsko-Powiatowej Bibliotece Publicznej w Lublińcu i Miejskich Bibliotekach Publicznych w Katowicach, Mysłowicach, Siemianowicach oraz Świętochłowicach. Z kolei trzy inne biblioteki, Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie, Biblioteka Publiczna Gminy Łazy oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Bojszowach wypożyczyły wystawy przygotowane przez Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach. Ekspozycje *Robert Oszek (1896–1938) – żołnierz Niepodległej* oraz *Rok 1919 na Górnym Śląsku* przedstawiały sylwetki osób zaangażowanych w walki oraz aktywnych na ówczesnej scenie politycznej Górnego Śląska. Wystawę *Pamięć o powstaniach śląskich w XX wieku. Uczestnicy – Pomniki – Rocznice* opracowaną przez Archiwum Państwowe w Katowicach wypożyczyła Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej. Natomiast wystawy opracowane przez dwie fundacje, Polskie Dziedzictwo Śląska i Ślązacy.pl, prezentujące sylwetki kobiet walczących o niepodległość (*Śląskie kobiety – polskie twierdze*) oraz powstańców uwiecznionych na prywatnych zdjęciach ich rodzin (*Twarze powstańców*) eksponowały Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy i Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich.

Efektem współpracy Regionalnego Ośrodka Kultury w Częstochowie i Muzeum Częstochowskiego była wystawa przybliżająca przebieg walk w regionie częstochowskim. Podczas jej prezentacji w ośrodkach kultury i bibliotekach powiatu częstochowskiego zorganizowano również prelekcje z dr. Juliuszem Sętowskim.

Kolejnym interesującym przykładem wspólnej, efektywnej pracy związanej z obchodami rocznicy powstań śląskich była wystawa *100-lecie I powstania śląskiego* przygotowana przez kilka sosnowieckich instytucji: Zagłębiowską Mediatekę (Centrala MBP w Sosnowcu), Polski Związek Filatelistyczny (Okręg Śląsko-Dąbrowski), „Pałac Schoena” Muzeum w Sosnowcu oraz Urząd Miasta. Na wystawie zaprezentowano karty pocztowe, znaczki oraz monety tematycznie związane z powstaniami śląskimi. 17 czerwca 2019 roku w Auli Zagłębiowskiej Mediateki odbył się pokaz filatelistyczny, podczas którego pokazano specjalną kartę okolicznościową, znaczek pocztowy oraz stempel wydany z okazji 100-letniej rocznicy wybuchu I powstania śląskiego. Wystawa *Zagłębie Dąbrowskie wobec I powstania śląskiego* gościła w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Zawierciu w październiku 2019 roku. Została opracowana przez pracowników Muzeum „Pałac Schoena” w Sosnowcu oraz Instytut Zagłębia Dąbrowskiego w ramach projektu *Zagłębie Powstań Śląskich*, w którym brał udział także Regionalny Instytut Kultury w Katowicach. Projekt uzyskał dofinansowanie z Wieloletniego

Programu Niepodległa 2017–2022. Zawierciańska księżnica ulokowała wystawę w holu wypożyczalni głównej, co pozwoliło na jej zwiedzanie nie tylko przez zorganizowane grupy uczniów, ale także czytelników wypożyczających książki. Wykład wprowadzający wygłaszał dr Marcin Janeczek, pracownik Izby Muzealnej działającej przy MiPBP w Zawierciu.

Wystawy upamiętniające lokalnych bohaterów

Biblioteka publiczna jest miejscem integrującym środowisko lokalne, mieszkańców i instytucje. W roku upamiętniającym I powstanie śląskie bibliotekarze, wspólnie z regionalistami i badaczami historii lokalnej, angażowali się w prace nad projektami przedstawiającymi wkład ówczesnych mieszkańców w walki o włączenie Górnego Śląska do Polski. Prace nad wystawą *Nasi Przodkowie w Powstaniach Śląskich* pozwoliły nie tylko stworzyć kolekcję cennych pamiątek związanych z uczestnikami walk, ale także przybliżyć społeczności lokalnej historię Pawłowic z początku XX wieku. Ekspozycja zawierała ponad 70 pamiątek, których zebranie było zasługą Gminnej Biblioteki Publicznej w Pawłowicach, Klubu Miłośników Historii oraz zaangażowaniu mieszkańców.

Z kolei Gminna Biblioteka Publiczna w Lyskach we współpracy z grupą pasjonatów historii lokalnej oraz Grzegorzem Grytem (wójtem Gminy Lyski) przygotowała obszerną wystawę *Dawne Lyski* ukazującą dzieje Lysek i okolic w latach 1890–1944, w tym okresu powstań śląskich. Ponad 230 fotografii podzielono na zagadnienia dotyczące szkolnictwa, powstańców, budynków oraz grup zawodowych. Wernisaż wystawy w GBP w Lyskach był ważnym wydarzeniem dla społeczności lokalnej i dodatkowo zainteresował również internetową telewizję TVT, która przygotowała obszerny materiał reporterski.

Podobnym owocem współpracy biblioteki ze środowiskiem lokalnym była wystawa poświęcona mieszkańcom Grzawy zasłużonym w walce o niepodległość. Inicjatorem tych prac była Gminna Biblioteka Publiczna w Miedźnej z siedzibą w Grzawie, która zgromadziła zdjęcia bohaterów, dokumenty oraz artefakty (m.in. odznaczenia i ówczesne pieniądze zastępcze).

Kolejnym przykładem działań wartych przybliżenia jest wystawa *Powstania śląskie* zaprezentowana w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Miasteczku Śląskim. Przy tworzeniu ekspozycji wzięli udział mieszkańcy, którzy przynieśli do biblioteki fotografie i pamiątki dokumentujące przebieg wszystkich trzech powstań na terenie miejscowości. Wystawa została otwarta podczas ogólnopolskiej akcji *Noc Bibliotek 2019*. Na zajęciach dzieci stworzyły powstańcom śląskim żywy pomnik i odpowiednio ubrane w stroje z początku XX wieku pozowały do zdjęć. Wykonane fotografie i prace plastyczne najmłodszych dołączono do ekspozycji.

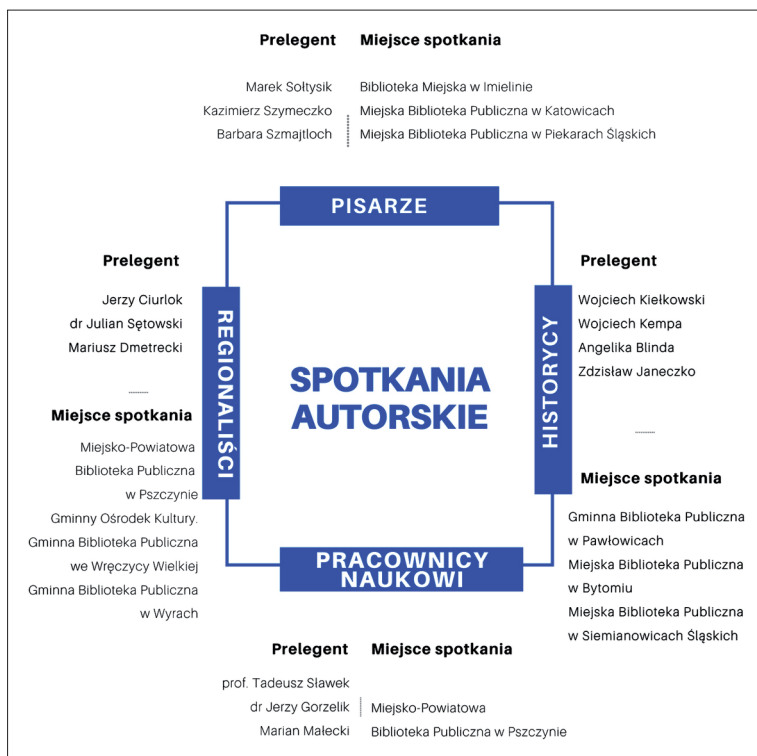
Współpraca z czytelnikami miała także interesujący rezultat w Piekarach Śląskich. W ramach projektu *100 zdjęć na 100-lecie Powstań Śląskich* zdigitalizowano wiele nieznanych materiałów znajdujących się w prywatnych archiwach rodzinnych Piekarzan, a następnie opublikowano je w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. W ten sposób rodzinne pamiątki pokazano szerokiemu odbiorcy platformy cyfrowej.

Aby uatrakcyjnić wystawy i wzmocnić ich działanie edukacyjne, biblioteki publiczne organizowały dodatkowo prelekcje i konkursy czytelnicze. Miejska Biblioteka Publiczna w Mysłowicach wypożyczyła dwie wystawy z Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach: *Śląsk – droga do Niepodległej* oraz *Gramy w Powstanie*, do której dołączony był quiz z pytaniami związanymi z prezentowanymi wystawami. Bibliotekarze zorganizowali także akcję *Podejmij wyzwanie i uczcij powstanie! Przeczytaj 100 książek na 100. Rocznicę wybuchu Powstań Śląskich*. Zajęcia z pracownikami Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach, które odbywały się w myślowickiej księżnicy, cieszyły się dużym zainteresowaniem młodzieży.

Prelekcje i spotkania autorskie

Obchody rocznicy I powstania śląskiego były także okazją do zapraszania historyków, pisarzy, pracowników naukowych i badaczy historii lokalnej do bibliotek. Podczas wykładów i prelekcji przybliżali historię powstań śląskich, opowiadali o przyczynach wybuchu, przebiegu i skutkach powstań oraz odniesieniach w literaturze.

Spotkania autorskie w bibliotekach publicznych

Źródło: oprac. własne

Na spotkaniach w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Katowicach i Piekarach Śląskich oraz Gminnej Bibliotece Publicznej w Wyrach gościł Kazimierz Szymeczko, autor książki *Gołąbek niepokoju* opublikowanej nakładem Wydawnictwa Literatura. Pozycja ta, skierowana do najmłodszego czytelnika, w przystępnej formie zaznajamia z problemami odnajdywania tożsamości polskiej. Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie koordynowała cykl wydarzeń upamiętniających powstania śląskie organizowanych w mieście i powiecie pszczyńskim. Uroczysta inauguracja obchodów odbyła się 16 czerwca 2019 roku i rozpoczęła mszą świętą z udziałem wielu gości, m.in.: marszałka województwa śląskiego Jakuba Chelstowskiego, metropolity katowickiego, arcybiskupa Wiktora Skworca oraz burmistrza Pszczyny Dariusza Skrobola. Wydarzeniu towarzyszyła parada pojazdów wojskowych i widowisko historyczne przedstawiające wybuch powstania. Pszczyńska księgarnia brała aktywny udział w przygotowaniu wystawy edukacyjnej wystawionej na rynku przed Muzeum Zamkowym w Pszczynie oraz wydaniu druku okolicznościowego *Pszczynski Kuryer Powstańczy*. Dużym zainteresowaniem cieszył się także cykl wykładów otwartych zatytułowany *Ludzie, którzy tworzyli wspaniałą przeszłość Śląska* wygłaszanych przez regionalnych badaczy oraz uczonych: prof. Tadeusza Sławka, prof. Mariana Małeckiego, dra Jerzego Gorzelika oraz Jerzego Ciurloka. Informacje o wszystkich inicjatywach prezentuje specjalna strona internetowa powstała w związku z organizacją obchodów: <http://www.powstania.pszczyna.pl/>.

Należy także wspomnieć ubiegłoroczną XI Powiatową Konferencję Regionalną dla bibliotekarzy, nauczycieli i regionalistów (zorganizowaną przez Powiatową Bibliotekę Publiczną w Gliwicach), której tematem wiodącym był *Obraz powstań śląskich w historii, literaturze i kulturze*.

Lekcje biblioteczne, konkursy czytelnicze i dyskusje

Podczas wielu zajęć organizowanych w bibliotekach uczniowie przedszkoli oraz szkół podstawowych i średnich mogli poznać bliżej historię powstań. Lekcje biblioteczne o tej tematyce zorganizowały między innymi: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Będzinie, Księgarnia Beskidzka w Bielsku-Białej, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łazy, Miejska Biblioteka Publiczna w Strumieniu oraz Gminne Biblioteki Publiczne w Gorzycach, Hażlachu i Kochanowicach. Ciekawą formą edukacji był maraton czytelniczy *Bohaterowie Naszej Historii* zorganizowany przez Bibliotekę Publiczną w Częstochowie, podczas którego uczestnicy czytali *Pielgrzymkę w intencji Polski. Powstania Śląskie* autorstwa Kazimierza Szymeczko. Z kolei Centrum Kultury „Zamek w Toszku” Dział Bibliotek zaprosił czytelników do udziału w *Wielkim Teście Wiedzy o Powstaniach: Powstania Śląskie 1919–1921*, a Miejska Biblioteka Publiczna w Pyskowicach była organizatorem miejskiego konkursu czytelniczo-historycznego *Powstania Śląskie*. Konkursy czytelnicze miały także swoich bohaterów. Międzyszkolny Konkurs Wiedzy, przeprowadzony przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Piekarach Śląskich, dotyczył Wojciecha Korfatego, uczestniczyli w nim uczniowie klas VIII szkół podsta-

wowych. Do udziału w quizie *Nasza wielka i mała Ojczyzna* Gminna Biblioteka Publiczna w Goczałkowicach-Zdroju zaprosiła nie tylko uczniów szkół podstawowych, ale także i ich rodziny, co pozwoliło na wspólną, edukacyjną zabawę.

Obchody rocznicy wybuchu I powstania śląskiego były także okazją do dyskusji o znaczeniu tego zrywu i konsekwencjach dla regionu. Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie zorganizowała debatę oksfordzką dla młodzieży, podczas której analizowano czy wybuch powstania miał sens. Dyskusje dla starszych czytelników zorganizowała Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej, gdzie rozmawiano o: *Obliczach Śląska w filmie i literaturze*, *Śląskich dziejach* oraz *100-nej rocznicy I powstania śląskiego*. Wrażenia z udziału w walkach o niepodległość Śląska wciąż są żywe w rodzinnych wspomnieniach. Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach Śląskich (wspólnie z Wojciechem Kempą) zaprosiła czytelników na spotkanie *O Powstaniach Śląskich od kuchni, czyli wspomnienia rodzinne*. Warto podkreślić, że Siemianowice Śląskie, jako miejscowość silnie związana z Wojciechem Korfantym, była miejscem ciekawego wydarzenia zorganizowanego przez tamtejszą bibliotekę miejską. *Historia kołem się toczy* to nazwa rajdu rowerowego, podczas którego uczestnicy zwiedzali miejsca związane z powstaniami, uczestniczyli w harcerskim ognisku i śpiewali pieśni. Nagrane filmy i zdjęcia wykonane podczas wycieczki rowerowej nadesłano do MBP w Siemianowicach Śląskich i stanowią ciekawą pamiątką rocznicowych obchodów. Z kolei Miejskie Centrum Kultury Biblioteka Miejska w Imielinie zaprosiła czytelników na rodzinny spacer *Szlakiem Powstańczych Skrzydeł*, podczas którego uczestnicy zwiedzali miejsca w regionie związane z powstaniami. Miłym zakończeniem inicjatyw upamiętniających obchody 100-lecia powstań śląskich był wieczór poetycki w Gminnej Bibliotece Publicznej w Bojszowach. Spotkanie z poezją i muzyką zorganizowane pod hasłem: *O Śląski lud, piastowskie plemię...* cieszyło się sporym zainteresowaniem czytelników.

Podsumowanie

Rok 2019 był bogaty w imprezy związane z obchodami 100. rocznicy wybuchu I powstania śląskiego. Bardzo aktywnie w te obchody włączyły się prawie wszystkie biblioteki publiczne województwa śląskiego. Wykorzystywano posiadane zbiory biblioteczne, ale także nawiązywano liczne kontakty z mieszkańcami, od których pozyskiwano unikatowe pamiątki. Ciekawą formą były także spotkania utrwalające pamięć o uczestnikach tamtych, ważnych dla Górnego Śląska wydarzeń. Bo przecież biblioteki to miejsce gdzie warto rozmawiać i dzielić się wspomnieniami, aby te wciąż żyły w społeczności lokalnej.